

SỰ BIỂU ĐẠT THẨM MỸ CỦA ĐỐI TƯỢNG TẠO HÌNH

| VÕ VĂN LẠC

Email: lac.vv@vlu.edu.vn
Trường Đại học Văn Lang

AESTHETIC EXPRESSION OF PLASTIC SUBJECTS

TÓM TẮT

Bài viết phân tích giá trị thẩm mỹ của chất liệu tạo hình thông qua sự biểu cảm từ các đối tượng sự vật và cơ thể con người... Từ những khả năng biểu cảm đối tượng một cách chân thật, sâu sắc làm nên những hình tượng nghệ thuật giàu tính thẩm mỹ, tạo ra cảm thức sâu sắc, thể hiện tài năng của người nghệ sĩ tạo hình. Thông qua bài viết này, tác giả bàn luận sự nhận thức về cái đẹp: hình khối, màu sắc sự vật, cơ thể con người, hiểu được sự biểu cảm của hình dáng con người thông qua độ tuổi, giới tính khác nhau, làm nên những giá trị riêng biệt trong tác phẩm nghệ thuật tạo hình.

Từ khóa: Biểu đạt thẩm mỹ, chất liệu tạo hình, đối tượng được biểu đạt

ABSTRACT

The article analyzes the aesthetic value of shaping materials through the expression of things and human body... The ability to express subjects honestly and deeply has created highly aesthetic artistic images, created deep sensory perception, showed the talent of the shaping artist. Through this article, the author discusses the perception of beauty: shapes and colors of the things and human body, understanding the expression of the human shape through different ages and genders, creating distinct values in shaping artistic works.

Keywords: Aesthetic expression, plastic material, expressed subject

1. Đặt vấn đề

Chất liệu sơn dầu (oil painting) như là một công cụ, phương tiện quan trọng trong nghiên cứu và sáng tác hội họa. Các nhà nghệ thuật đã nghiên cứu và thể nghiệm thành công vào thế kỷ XIII-XIV và đã chứng minh những ưu điểm vượt trội trong quá trình thể hiện các đối tượng, hiện tượng của thiên nhiên. Bên cạnh đó, chất liệu sơn dầu còn là phương tiện biểu đạt tâm trạng, cảm xúc của người nghệ sĩ một cách trực tiếp, mạnh mẽ và hiệu quả nhất. Tất cả các thủ pháp, kỹ thuật, tư duy, ý tưởng của hệ thống biểu đạt trong nghệ thuật, trong đó sơn dầu đóng vai trò quan trọng trong tiến trình lịch sử phát triển của lịch sử nghệ thuật tạo hình nhân loại.

Nghiên cứu hình họa bằng chất liệu sơn dầu, có sự tác động rất lớn trong giáo dục nghệ thuật. Ngoài việc, nhìn nhận chất liệu như là phương tiện của quá trình tái tạo các sự vật; cấu trúc, hình thái, ánh sáng, bóng tối, nóng - lạnh, không gian, chất liệu, chất cảm... Bên cạnh đó, sơn dầu còn góp phần trực tiếp và gián tiếp cho người thưởng ngoạn cảm nhận giá trị thẩm mỹ từ thiên nhiên được tái tạo trong tác phẩm nghệ thuật. Trên bình diện của bút pháp, hòa sắc, chất cảm của các sắc diện hình khối sự vật, đã tạo nên tính muôn vẻ, phong phú và đa dạng của chất liệu này... Chính những mặt vượt trội đó các ngành nghệ thuật khác không thể thay thế được như trong hội họa. Nhà

triết học Heghen đã từng nói “Điêu khắc, như chúng tôi đã nói, không thể nào diễn tả được sự biểu hiện của đôi mắt và cái nhìn bộc lộ sâu thẳm của tâm hồn. Nhưng, hội họa là cái tận dụng những phương tiện biểu hiện phong phú này...”[3, tr.328]. Và để hiện biểu hiện nội tâm phong phú đó, người nghệ sĩ phải thông qua chất liệu sơn dầu – một phương tiện tuyệt vời để người họa sĩ biểu đạt những giá trị thẩm mỹ một cách phong phú nhất. Chính chất liệu sơn dầu đã tạo nên phương tiện cho các nghệ sĩ biểu đạt vẻ đẹp các đối tượng sự vật thông qua hình dáng, màu da, chất cảm của con người. Tạo nên giá trị thẩm mỹ riêng biệt cho mỗi tác phẩm.

Một vấn đề đặt ra là cần có cái nhìn khái quát đối với chất liệu sự vật và chất cảm của con người, qua đó, cung cấp sự nhận thức trong quá trình nghiên cứu và biểu hiện vẻ đẹp sự vật. Bài báo cũng đưa ra những tính chất khác biệt về các chất liệu của đối tượng; 2) Sự khác biệt sự biểu cảm của vẻ đẹp người phụ nữ và người đàn ông, trẻ con trong biểu đạt thẩm mỹ của nghệ thuật tạo hình; 3) Sự biểu đạt thẩm mỹ riêng biệt cho đối tượng, nhằm cung cấp cho các nhà mỹ thuật một cái nhìn sâu sắc hơn trong nghiên cứu, tìm hiểu đối tượng sự vật. Giúp cho công chúng hiểu hơn vẻ đẹp trong tác phẩm nghệ thuật và mối liên hệ của nó giữa chất liệu tạo hình và đối tượng được biểu cảm.

2. Sự biểu đạt về đẹp sự vật và cơ thể con người

Trong đời sống thiên nhiên, sự vật tồn tại vô cùng đa dạng và phức tạp. Chứa đựng nhiều sắc thái, yếu tố tạo hình vô cùng phong phú và đa dạng. Những sự vật được thể hiện nhiều kiểu dáng, màu sắc phong phú và đa dạng. Những đối tượng đó luôn luôn tồn tại với hình ảnh con người, tạo nên bối cảnh đa dạng trong cấu tạo khuôn hình cho mỗi bài học hình họa nói riêng và tác phẩm tạo hình nói chung.

2.1. Sự biểu đạt về đẹp của sự vật:

Sơn dầu là một chất liệu để diễn tả sự vật một cách trung thực và sinh động, hiếm có chất liệu nào sánh bằng. Trong đó, việc diễn tả các chất liệu như vải, gốm sứ, kim loại, đã được các họa sĩ thể hiện thành công, tạo nên sự biểu cảm thâm mỹ rất phong phú và đa dạng.

Hình : Tác giả Alexander Ivanov;
Trích đoạn tác phẩm “ Sự xuất hiện của chúa Jesus trước dân chúng”;
Năm sáng tác: 1837-1857; Chất liệu: sơn dầu- canvas;
Kích thước: 540-750cm;
Lưu trữ: Bảo tàng Tretyakov; Nguồn: ảnh chụp cá nhân.

2.1.1. Đối tượng vải: Đời sống con người gắn liền với trang phục, nhằm chống lại sự khắc nghiệt của thời tiết, bên cạnh đó, với trình độ thẩm mỹ, phong tục tập quán của mỗi dân tộc, họ tạo ra cho mình những kiểu dáng trang phục khác nhau; chất liệu, hoa văn, họa tiết màu sắc vô cùng phong phú và đa dạng. Trong hội họa, từ thời cổ đại cho đến nay, chất liệu vải, lụa,... trở thành những đối tượng nghiên cứu rất sâu của các Viện hàn lâm Mỹ thuật, nhằm cung cấp cho các học viên nắm được sự biểu đạt chất liệu, hình khối, nếp gấp,... cùng với đó, trong việc thể hiện về đẹp lấp lánh của các loại chất liệu vải với các màu sắc khác nhau, thể hiện sự phong phú của nó, với ánh sáng chập chờn của các đèn nến, ánh của bạc, vàng, của những đốm bình trắng men, của những...”[4, tr. 310]. Sự biểu cảm về đẹp của vải bố khác hoàn toàn với lụa, thậm chí thô cảm của các dân tộc thiểu số,... chính vì vậy, sơn dầu đã đóng vai trò quan trọng trong việc khảo sát và nghiên cứu giá trị riêng biệt của mỗi loại vải, để tạo cho tác phẩm phong phú và đa dạng, phản ánh tính thực tế của đối tượng được biểu đạt.

Nghệ thuật hội họa phản ánh cái đẹp của thiên nhiên và đời sống của con người. Việc miêu tả về đẹp của chất vải – trang phục cũng quan trọng như chính miêu tả da thịt con người. Chính vì vậy, công việc nghiên cứu, khảo sát sự riêng biệt của từng thể loại vải là vấn đề hết sức cần thiết trong quá trình nghiên cứu hình họa hay thể hiện tác phẩm. Sự hiểu biết tính năng riêng biệt của vấn đề tạo khối của vải thô khác với chất vải mịn, chất len... Về đẹp của bộ trang phục truyền thống người Kinh khác với các bộ trang phục của người dân tộc thiểu số, thông qua chất vải, màu sắc,... đã tạo nên tính phong phú và sự biểu cảm của đối tượng rất phong phú và đa dạng. Từ thời cổ đại cho đến nay, về đẹp của một tác phẩm trong đó trang phục đóng vai trò quan trọng và góp phần tạo nên tính hài hòa và cấu trúc tổng thể của tác phẩm. Chúng ta quan sát hình [Hình 1] trích đoạn tác phẩm “ Sự xuất hiện của Chúa Jesus trước dân chúng” một tác phẩm nổi tiếng của danh họa người Nga – Alexander Ivanov (1806 - 1858). Hình ảnh những nhân vật được xây dựng trong tác phẩm được kết hợp với nhiều trang phục một cách sinh động. Những mảng hình – khối, màu sắc của từng loại vải được danh họa thể hiện một cách hiệu quả. Sự xác định các mảng sáng tối, nếp gấp theo cấu trúc của từng trang phục một cách chính xác, theo từng đặc trưng từng loại trang phục. Sự mềm mại, độ chuyển khối, tiếp nhận ánh sáng,... mỗi thể loại đều có tính khác biệt rất lớn. Chúng ta chú ý mảnh vải trong màu nâu sau lưng nhân vật khóa thân hoàn toàn có diện khối khác với mảnh vải màu xanh; hình khối trên mảnh vải màu nâu có diện khối mạnh rõ ràng hơn, do chất vải dày, cứng, ngược lại khối vải màu lục thiếu rõ ràng diện khối không mạnh do tính chất chất vải mỏng. Ngược lại, đối với chất lụa và vải mỏng – mềm thì ít tạo nên khối, mảng hình rõ rệt, nó thường diễn khối theo cấu trúc bên trong cơ thể, chú trọng chiếm lĩnh không gian ra ngoài như các loại vải dày, cứng. Vì vậy, để phô diễn về đẹp cơ thể người phụ nữ các nhà thiết kế thời trang thường chọn các chất liệu mềm, nhẹ, mỏng để tôn vinh những hình khối bên trong của cơ thể. Và ngược lại, để tạo nên cá tính mạnh mẽ nam tính, họ thường sử dụng những chất vải thô, dày,... tạo nên những góc cạnh phô trương những điển tính mạnh mẽ.

Như vậy, sự nhận diện tính đặc trưng diện khối của mỗi chất vải phải phụ thuộc vào tính chất của chất liệu xem tác phẩm “Chân dung của công chúa Albert de Broglie” [Hình 2] của họa sĩ Jean A.D. Ingres (1780-1867), chủ soái của phong trào Tân cổ điển, thế kỷ 18. Ông ta đã tôn lên cơ thể thiếu nữ bằng một trang phục và chất liệu sang trọng bằng một lối miêu tả công bút, chân thật, phô diễn toàn bộ nếp gấp, chi tiết của từng loại vải khác nhau trên trang phục của chân dung công chúa một về đẹp lộng lẫy và sang trọng.

Hình 2: Tác giả: Jean A.D. Ingres;
 Tác phẩm: “Chân dung của công chúa Albert de Broglie”;
 Kích thước: 121,3 cm x 90,8 cm,
 chất liệu: Sơn dầu trên bố;
 Sưu tập: Robert Lehman,
 Năm sáng tác: 1851-1853, Nguồn: www.metmuseum.org

2.1.2. Sự biểu đạt đối tượng gốm sứ: Là những chất liệu gắn liền với đời sống con người từ thời kỳ sơ khai cho đến ngày nay. Ngoài việc công năng sử dụng trong đời sống một cách thuận tiện và còn thể hiện trình độ chế tác và kỹ năng tạo hình một cách sáng tạo của từng tộc người, thể hiện trình độ văn minh của xã hội loài người.

2.1.2.1. Sự biểu cảm của gốm thô: Là những vật dụng được tạo nên từ đất sét, thông qua bàn tay khéo léo đã tạo tác nên những nét rất riêng biệt, chứa đựng nhiều yếu tố tạo dáng, hoa văn, chất,... rất riêng biệt. Mỗi dòng gốm có phương pháp tạo dáng riêng biệt. Mang nhiều sắc tố, chất cảm có giá trị thẩm mỹ cao. Nhìn chung, chất gốm thường cho chúng ta một chất cảm thô, ráp, mộc mạc, chứa đựng vẻ đẹp của sự giản dị, chân tình, mang nặng tính hồn quê của mỗi địa phương. Về màu sắc, tuy có nhiều sắc độ khác nhau của gốm, tùy theo các kỹ thuật, chất liệu chế tác nên cho ra các sản phẩm khác nhau, nhưng nhìn chung chất gốm thường gợi lên sắc ấm (nóng), (màu của mùn đất và độ nóng của lửa nung chín) tạo nên các sắc tố ứng hồng cam, nâu,... vô cùng phong phú và đa dạng. Vì vậy, việc cảm nhận chất liệu từ trong thực tế đến với cách miêu tả trong nghiên cứu hình họa và hội họa nó phản ánh quá trình khảo sát, phân tích tính thực tế của bản chất của đối tượng sự vật. Làm cơ sở

để nắm bắt các đối tượng trong quá trình thể hiện và biểu đạt nó trong quá trình tái hiện và thăng hoa trong sáng tạo.

2.1.2.2. Sự biểu đạt đối tượng gốm men: Thể hiện quá trình phát triển trình độ chế tác của tư duy và kỹ năng con người trong quá trình hoàn thiện các sản phẩm để đáp ứng tiện nghi, thẩm mỹ trong đời sống con người. Gốm men thường bắt nguồn từ gốm thô, trải qua quá trình con người nghiên cứu tìm kiếm các công thức chế tác thêm lớp men bên ngoài sản phẩm để tạo độ bền, tiện nghi, phục vụ cho đời sống con người. Tùy theo các phương pháp kỹ thuật, tạo ra các lớp men khác nhau. Từ đó, thể hiện tính hình thức của sản phẩm. Nhìn chung, chất của các sản phẩm gốm men mang lại nhẵn, bóng,... hoàn toàn trái ngược với chất của gốm thô. Điều đó cho thấy rằng, vẻ đẹp của sành sứ mang trong mình một hình thức riêng biệt (sự sang trọng, lấp lánh, và hiện đại). Chính vì vậy, khi diễn tả các đối tượng bằng chất liệu sành sứ nhà họa sĩ cần phải nắm bắt giá trị tiêu biểu của nó, để tái hiện một cách trung thực có tính sáng tạo trên nền tảng của giá trị tự nhiên của chất liệu. Từ đó sẽ quyết định hình thức diễn tả bút pháp, phối màu và kỹ thuật thể hiện đối tượng [Hình 3].

Hình 3: Tác giả Audrey Flack;
 tác phẩm “Đàm phán về nữ quyền và nữ quyền”
 Năm sáng tác: 1973; Chất liệu: sơn dầu- canvas;
 Nguồn: www.widewalls.ch

2.1.2.3. Chất hợp kim: Là một chất liệu đóng vai trò, vị trí quan trọng trong đời sống xã hội. Trải qua quá trình hình thành và phát triển của xã hội con người, sau giai đoạn thời đại đồ đá, con người chuyển sang giai đoạn đồ đồng, đồ sắt... Và sự ngự trị của các đồ vật, trang sức đã được tạo tác từ nhiều kim loại, hợp kim khác nhau, vừa đáp ứng nhu cầu thực dụng và thẩm mỹ của con người đặc biệt là phái đẹp, trong đó trang sức luôn là đối tượng được các họa sĩ quan tâm miêu tả hình dáng, màu sắc, ánh sáng để ca ngợi vẻ đẹp của nó. Thông qua những chất liệu vô tri, vô giác người nghệ sĩ đã thể hiện và thổi hồn vào sự vật để thể hiện tư tưởng thẩm mỹ và xã hội cho tinh thần nữ quyền của thời đại [Hình 3].

Trong hội họa nói riêng và mỹ thuật nói chung, từ giai đoạn Phục Hưng (Renaissance) cho đến nay, nhiều danh họa đã miêu tả những đối tượng bằng chất liệu kim loại và hợp kim một cách thành công. Nổi bật lên trên những hết là những vật dụng bằng đồng, vàng, bạc đã được thể hiện một cách lung linh, sang trọng trong qua nhiều tác phẩm của các họa sĩ trường phái Baroque để tạo nên sự kịch tính về sáng và tối. Đại biểu ưu tú nhất phải kể đến đó là P. P. Rubens (1577-1644), Rembrandt H. (1606-1669) chủ soái của phong trào nghệ thuật Baroque, thế kỷ 17-18,... các họa sĩ tiên phong này đã góp phần tạo nên cho sự kỳ diệu cho tác phẩm bằng cách miêu tả ánh sáng thông qua các đối tượng kim loại "... Ánh sáng kim loại cũng gây nên những phản ánh, các viên ngọc cũng rất trọng, và lấp lánh nhưng cả trong hai trường hợp này điều không phải là tình trạng các màu sắc thâm nhập vào nhau như trong da thịt, xa tanh, các loại lụa vv... Da súc vật, tóc, lông chim, Len ... Cũng gồm những màu sắc đa dạng nhất, nhưng một vài bộ phận của nó là có màu sắc trực tiếp, độc lập thành ra tính đa dạng là do chỗ các bình diện và có diện tích khác nhau cũng có những điểm nhỏ và những đường có màu sắc khác nhau chứ không phải do sự thâm nhập vào nhau như ở trong da thịt con người" [3, tr. 315]. Với sự sang trọng nhờ màu sắc và kiểu dáng tạo hình một cách đa dạng và mang vẻ đẹp quý phái. Sự thay đổi, biến hóa ánh sáng, màu sắc do ánh sáng tác động, cho nên đã làm cho các đối tượng nữ trang, trang sức lung linh. Chứa đựng đủ sắc màu mang vẻ đẹp sang trọng quý phái. Sự hiện diện cả các hợp kim trong quá trình nghiên cứu của các tác phẩm đã làm cho tác phẩm trở nên sang trọng, quý phái. Khi xây dựng các đối tượng nhân vật, "... hay cái cách mà Jan van Eyck (1340-1441) đã thể hiện sự lấp lánh của viên ngọc, những dải lụa vàng diệp, những đồ nữ trang... Các màu sắc người ta dùng biểu hiện ánh sáng của vàng ở bản thân nó không có cái gì là kim khí hết; và khi người ta nhìn ngắm thì chúng chẳng qua là màu vàng và ít lấp lánh; tất cả hiệu quả một mặt là do tính chất đặc nổi mà chúng cấp cho hình dáng, và mặt khác do chỗ mỗi sắc thái màu sắc ở bên cạnh những màu cụ thể" [3, tr. 310]. Như trong nhiều tác phẩm của Francisco Goya (1746-1828), P. P. Rubens (1577-1644),... với đời sống cung đình, vẻ đẹp sang trọng, bên cạnh trang phục thì yếu tố nữ trang đã góp phần tạo nên tính giàu sang của các hình tượng trong tranh [Hình 4]. Vì vậy, việc tái hiện, phản ánh cái đẹp trong các đồ trang sức bằng hợp kim loại thể hiện nhiều yếu tố phức tạp trong việc cảm nhận, tái hiện các đối tượng một cách sáng tạo, nhằm phản ánh chất của đối tượng vừa chính xác, mang một vẻ đẹp riêng biệt.

2.2. Sự biểu đạt vẻ đẹp thông qua cơ thể con người: Yếu tố biểu đạt chất thông qua cơ thể con người đóng vai trò quan trọng trong nghệ thuật tạo hình. Từ thời cổ đại đến nay, vẻ đẹp cơ thể, tâm trạng

con người trong nghệ thuật tạo hình được nghiên cứu thể hiện một cách công phu. Trong đó, sự biểu hiện chất màu da của từng giới tính, lứa tuổi khác nhau thể hiện một vẻ đẹp rất đặc trưng trở thành ngôn ngữ riêng biệt trong quá trình xây dựng hình tượng nhân vật. Hêghen đã nhận định rằng: "...cái đỉnh của màu sắc, đó là màu da, màu sắc của da thịt con người. Cái này tập hợp ở bản thân nó một cách kỳ diệu tất cả những màu khác, nhưng không có màu nào thống trị được các màu kia. Kể ra, màu đỏ của tuổi trẻ và màu đỏ và lạnh mạnh của gò má là màu hồng quế thuần túy, không hề có chút sắc thái của màu lam, màu tím, hay màu vàng, nhưng bản thân màu đỏ này chẳng qua chỉ là một ảo tưởng hay đúng hơn một phần còn lại của màu da. Cái màu này là do sự thâm nhập lẫn nhau tất cả các màu cơ bản. Qua màu vàng trong suốt của da biểu hiện màu đỏ của các động mạch, màu lam của các tĩnh mạch, cái sáng và cái tối..." [3, tr. 414]. Để có một cái nhìn khái quát và sự biểu đạt vẻ đẹp cơ thể thông qua giới tính, lứa tuổi là một vấn đề quan trọng cho nhà nghệ thuật.

Hình 4: Tác giả Francisco Goya;
Tác phẩm: " Gia đình hoàng gia Charles IV của Tây Ban Nha";
Năm sáng tác: 1800-1801; Chất liệu: sơn dầu- canvas;
Kích thước: 280 cm x 336 cm, Lưu trữ: Bảo tàng Prado, Madrid;
Nguồn: <https://en.wikipedia.org>

2.2.1. Sự biểu đạt vẻ đẹp của cơ thể nữ: Trong quá trình nghiên cứu vẻ đẹp người phụ nữ, ngoài việc hình khối cấu trúc tương quan hài hòa của các bộ phận, thì màu da của nữ giới có tính quyết định thành bại trong việc thể hiện tác phẩm. Trong đời sống, tùy theo vùng miền, tộc người,... người phụ nữ mang sắc thái, biểu cảm bên ngoài khác nhau, tuy nhiên, sự gắn liền với quá trình xây dựng hình tượng phụ nữ trong nghệ thuật, nó phải biểu lộ nữ tính, sự hài hòa các cấu trúc trang phục, làn da, sắc thái, phải chứa đựng vẻ đẹp nhẹ nhàng, nữ tính...

Chúng ta quan sát hình [Hình 5] người phụ nữ được thể hiện như một vị trí trung tâm quyết định toàn bộ các trúc tác phẩm. Các học viên đã miêu tả một vẻ đẹp

ARTS

trong sáng, đề cao của tuổi thanh xuân của người thiếu nữ. Từ cấu trúc đến bố cục tổng thể, tôn lên sắc diện, làn da mịn màng, trắng hồng, tất cả tập trung ca ngợi sự trắng hồng của làn da cơ thể con người. Để tạo nên mối quan hệ hài hòa giữa chất da, nhằm tôn lên vẻ đẹp tương quan trong tổng thể, đòi hỏi việc bố trí các bối cảnh không gian vô cùng quan trọng. Chúng ta xem hình [Hình 5] trích đoạn hình họa toàn thân của sinh viên năm thứ tư, Học viên hàn lâm Mỹ thuật Repin, tác giả đã tạo nên một bối cảnh nhằm gắn kết giữa cơ thể thiếu nữ và không gian hậu cảnh, việc bố trí các mảnh hình hậu cảnh đã làm nên sự rực rỡ của sắc nóng, tác động trực tiếp của thiếu nữ. Tạo ra các sắc ấm hồng trong chất da của cơ thể, một vẻ đẹp đầy sức sống mạnh mẽ. Ngược lại để tôn lên vẻ đẹp trắng hồng của cơ thể tự nhiên của người thiếu nữ, tác giả đã phối hợp không gian với những mảnh hình có tính hình học với sắc lạnh, những miếng vải, màu xanh lam, da trời, lục, tím đan xen lẫn nhau, nhằm tôn lên vẻ đẹp trắng mịn của cơ thể thiếu nữ.

Hình: Tác giả Medvedeb.P;
Trích đoạn tác phẩm “ Nghiên cứu hình họa mẫu nữ”;
Năm thực hiện: 2009; Chất liệu: sơn dầu- canvas;
Kích thước: 150 cm x189cm; Lưu trữ: Viện hàn lâm Mỹ thuật Repin;
Nguồn: ảnh chụp cá nhân.

Như vậy, mối quan hệ hài hòa hay tương phản trong cách tạo dựng vẻ đẹp của chất da của nữ giới luôn đóng vai trò quan trọng. Sự tồn tại độc lập của cơ thể con người thiếu sự phối hợp hài hòa nó sẽ khó tôn lên sắc đẹp của người thiếu nữ. Vấn đề nắm được hòa sắc của thiếu nữ có vị trí quan trọng trong thể hiện chất cảm đối tượng trong xây dựng tác phẩm.

Sự thánh thiện và vẻ đẹp huyền ảo của cơ thể người phụ nữ, như là biểu tượng sinh động cho cái đẹp mà

thiên nhiên đã tạo hóa ra họ. Với bút pháp đặc tả chi tiết một cách cụ thể của họa sĩ François Boucher (1703-1770), một tài năng của nước Pháp, một nhà nghệ sĩ trứ danh trong việc tạo nên trường phái Rococo, thế kỷ 18. Suốt cuộc đời họa sĩ đã ca ngợi vẻ đẹp cơ thể thiếu nữ và những thiên thần trở nên một hình tượng điển hình làm nên phong cách riêng biệt của tác giả [Hình 6], [Hình 7]. Để tôn lên vẻ đẹp nữ tính, trắng hồng của cơ thể thiếu nữ, họa sĩ đã dùng thủ pháp tạo yếu tố tương phản với trang phục được phối hợp, tạo hậu cảnh để tôn lên hình ảnh trung tâm. Do yếu đặc trưng của cơ thể thường thiên về sắc màu pentel, tạo nên sự hòa quyện nhẹ nhàng, êm thắm, chức dụng tình cảm trữ tình cho người xem.

Hình 6: Tác giả: François Boucher;
Tác phẩm: “ Diana nghỉ ngơi sau khi tắm”;
Năm sáng tác: 1742; Chất liệu: sơn dầu- canvas;
Kích thước: 56x73cm; Lưu trữ: Bảo tàng Louvre, Paris,
Nguồn: <https://www.louvre.fr>

2.2.2. Sự biểu hiện vẻ đẹp trong qua hình dáng cơ thể nam: Là đối tượng thể hiện với các dạng thức khác nhau, tuy nhiên nói đến cơ thể người nam giới người ta thường gắn với sự mạnh mẽ, chắc khỏe... Vì vậy, chất biểu cảm của nam giới thường tạo ra với độ rắn chắc, sậm, rậm nắng... Tùy theo tầng lớp cụ thể trong xã hội để nghiên cứu các sắc diện riêng biệt của chất da của đàn ông: người lao động trên đồng ruộng, với rậm nắng, cơ bắp hoàn toàn khác với vẻ đẹp của người dân miền biển, bởi họ sống và chan hòa với ánh nắng, gió, hơi muối của vùng biển,... làm cho sắc diện của chất da hoàn toàn khác biệt với người sống ở thành thị. Và tương tự như thế, một học sinh trường thành trong gia đình khá giả khác với một thanh niên lao động ngoài đường phố, sự lam lũ trong đời sống, sự trải nghiệm trong trường đời, làm cho họ già nua hơn, khắt khổ hơn... Tất cả môi trường, không gian, nghề nghiệp, vị trí trong xã hội, tạo cho tính biểu cảm hình thức và tâm trạng bên ngoài hoàn toàn khác. Nếu so sánh với màu da phụ nữ mềm mại, mịn màng thì người đàn ông thường thô ráp, vũng chắc, sậm đậm, tạo nên tính chất mạnh mẽ, việc sử dụng màu

ARTS

sắc cũng có sự khác biệt [Hình 7] hình ảnh Hercules con trai của thần Zeus, để thể hiện vẻ đẹp và sức mạnh của con người có khả năng siêu phàm bóp chết rắn độc, và trở thành vị anh hùng bất diệt trong truyền thuyết Hy Lạp, họa sĩ đã miêu tả khối cơ chắc khỏe của khối hình của một con người siêu năng, sắc cam, vàng, nâu, đỏ... hòa trộn và tạo nên một chất cảm mạnh mẽ, khác với hình ảnh Omfala với vẻ đẹp thánh thiện và trắng hồng làn da mịn màng.

2.2.3. Sự biểu đạt thẩm mỹ của cơ thể trẻ em: Đối với trẻ em, cơ thể có sự thay đổi đáng kể so với da thiếu nữ với dần ông trưởng thành. Đối với trẻ em nữ, chất cảm của cơ thể gần giống với chất da của thiếu nữ. Chúng ta chỉ đề cập đến chất da của trẻ em nam, đây là đối tượng có tính riêng biệt rõ rệt, tạo ra chất cảm khá phong phú và đa dạng. Nếu như chất da thiếu nữ thiên về trắng hồng nhạt, chất da dần ông trưởng thành thiên về sắc vàng nâu- nóng,... thì chất da của trẻ em nam dường như dung hòa của hai đối tượng trên. Tuy nhiên, tùy theo đối tượng cụ thể để tạo ra sắc thái riêng biệt.

Hình 8: Tác giả Alexander Ivanov; Nghiên cứu hình tượng trong tác phẩm "Sự xuất hiện của chúa Jesus trước dân chúng"; Lưu trữ: Bảo tàng Tretyakov; Nguồn: ảnh chụp cá nhân;

Nhưng nhìn chung, ở đối tượng này, có những cái tiêu chuẩn chung, do tâm lí và lứa tuổi mới trưởng thành, nên tạo nên những yếu tố biểu hiện ra bên ngoài có tính khác biệt. Chúng ta quan sát hình [Hình 8] tác phẩm nghiên cứu của danh họa Alexander Ivanov, cho thấy tác giả đã thử nghiệm một đối tượng trên hai sắc thái biểu đạt hoàn toàn khác nhau. Hình ảnh – chất da,... của em bé bên trái nghiêng về sắc sáng hồng lạnh, khác hoàn toàn với hình ảnh em bé bên phải, nghiêng về nâu ấm, gợi lên tính cứng rắn, mạnh mẽ của đối tượng. Với sự thể hiện cho ta thấy sắc diện riêng biệt của từng đối tượng. Hình ảnh đứa bé bên trái gợi cho người ta về đời sống, hoàn cảnh có tính thành thị nhiều hơn với em bé bên phải, và ngược lại, em bé bên phải gợi cho người ta cảm nhận em bé ở nông thôn nhiều hơn: với chất da nâu – ấm, tính rắn

chắc như sự ngăm nắng, hoàn cảnh của nông thôn. Với sắc diện của vẻ đẹp bên ngoài gợi cho người ta về đẹp đời sống nội tâm bên trong. Tuy nhiên, sắc da của trẻ em thường có xu hướng biểu hiện với hai xu hướng trên, vì vậy, trong quá trình nghiên cứu, biểu đạt các đối tượng- cần phải thể hiện yếu tố đặc trưng riêng biệt.

Kết luận

Nói tóm lại, sự biểu đạt trong hội họa thông qua các đối tượng bằng chất liệu sơn dầu thể hiện giá trị trong cuộc sống là yếu tố quan trọng để nói lên cái đẹp trong nghệ thuật. Qua đó, giúp cho giới thưởng ngoạn cảm nhận về đẹp từ hình khối, chất cảm của các đối tượng sự vật và con người. Ngoài bút pháp cá nhân của người nghệ sĩ thì việc tạo dựng sự biểu cảm các đối tượng sự vật thông qua chất liệu bề ngoài là vấn đề quan trọng, để giúp cho họ truyền tải nội dung bên trong của tác phẩm. Nhà họa sĩ ngoài việc tư duy về hình tượng thì cũng cần tôi luyện, cảm nhận về các yếu tố biểu cảm các sự vật là rất cần thiết. Do vậy, khi Heghen nghiên cứu về mỹ học, ông ta cũng bắt đầu khảo sát từng đối tượng được biểu đạt trong tác phẩm, từ đó đánh giá, phê bình tính thẩm mỹ cho công trình lớn hơn, làm nền tảng tư tưởng thẩm mỹ khi nhìn nhận, thẩm định giá trị cho tác phẩm nghệ thuật.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Thành Lộc, *Từ điển Mỹ thuật*, Nxb Mỹ thuật, Hà Nội, 1998.
2. Chu Quang Tiềm, *Tâm lý văn nghệ – Đinh Tấn Dung dịch*, Nxb Thanh Niên, TP HCM, 2005.
3. Heghen, *Mỹ học – Phan Ngọc giới thiệu và dịch tập 1, II*, Nxb Văn Học, Hà Nội, 1999.
4. Могилевцев А. В., «Учебный рисунок в Российской Академии художеств XVIII-XIXвв», Издательство «Артиндекс», г. Санкт-Петербург, 2013.